

LEMPÄÄLÄ VAIHMALANHARJU

Rautakautisen muinaisjäännösalueen koekaivaus

Päivi Kankkunen

2009

Museovirasto - arkeologian osasto - koekaivausryhmä I

SISÄLLYS

arkistotietoja	2
ote tiekartasta GT-5	3
peruskarttaote	4
johdanto	5
tutkimusalueen sijainti ja topografia	5
kaivausmenetelmät	6
tutkimustulokset:	
tasokaivausalue	6
pieni koeoja	8
koekuoppa 1	8
päätelmiä rakenteista	8
löydöt	8
tiivistelmä	9
karttaluettelo	10
digitaalikuvaluettelo	10
negatiiviluettelo	12
kuvasivut	14-19
kartat 1-16	20-35

LIITE 1 Asemapiirros

LIITE 2 Karttaote muinaisjäännösrekisteristä, uusi rajaus

Lempäälä Vaihmalanharju

rautakautinen muinaisjäännösalue

kaivaus ajalla 8.-29.5.2009 samanaikaisesti kohteen Torisevankulma kanssa

Kaupunki: Lempäälä

Kylä: Vaihmala

Kohde: Vaihmalanharju, muinaisjäännösrekisterissä numerolla 418010010

Tila: Kankaansivu, Rno 8, os. Välskärintie 10

Sijainti: Lempäälän kirkosta noin 1,3 km itäkaakkoon

Peruskartta: 2123 07 LEMPÄÄLÄ

Koordinaatit: p = 6804310, i = 3327351 z = 85 m mpy

Aiemmat tutkimukset:

A. Hackman, tarkastus 1910

A.M. Tallgren, tarkastus 1916

J. Ailio, tarkastus 1918

V.B. Luho, inventointi 1940

M. Sipilä, inventointi 1994

P. Kankkunen, koekaivaus 1996

Aiemmat löydöt: KM4130, KM7089, KM7470, KM29807

Tutkimuksessa 2009 avattiin yhteensä 31 m²

tähän kertomukseen liittyvät:

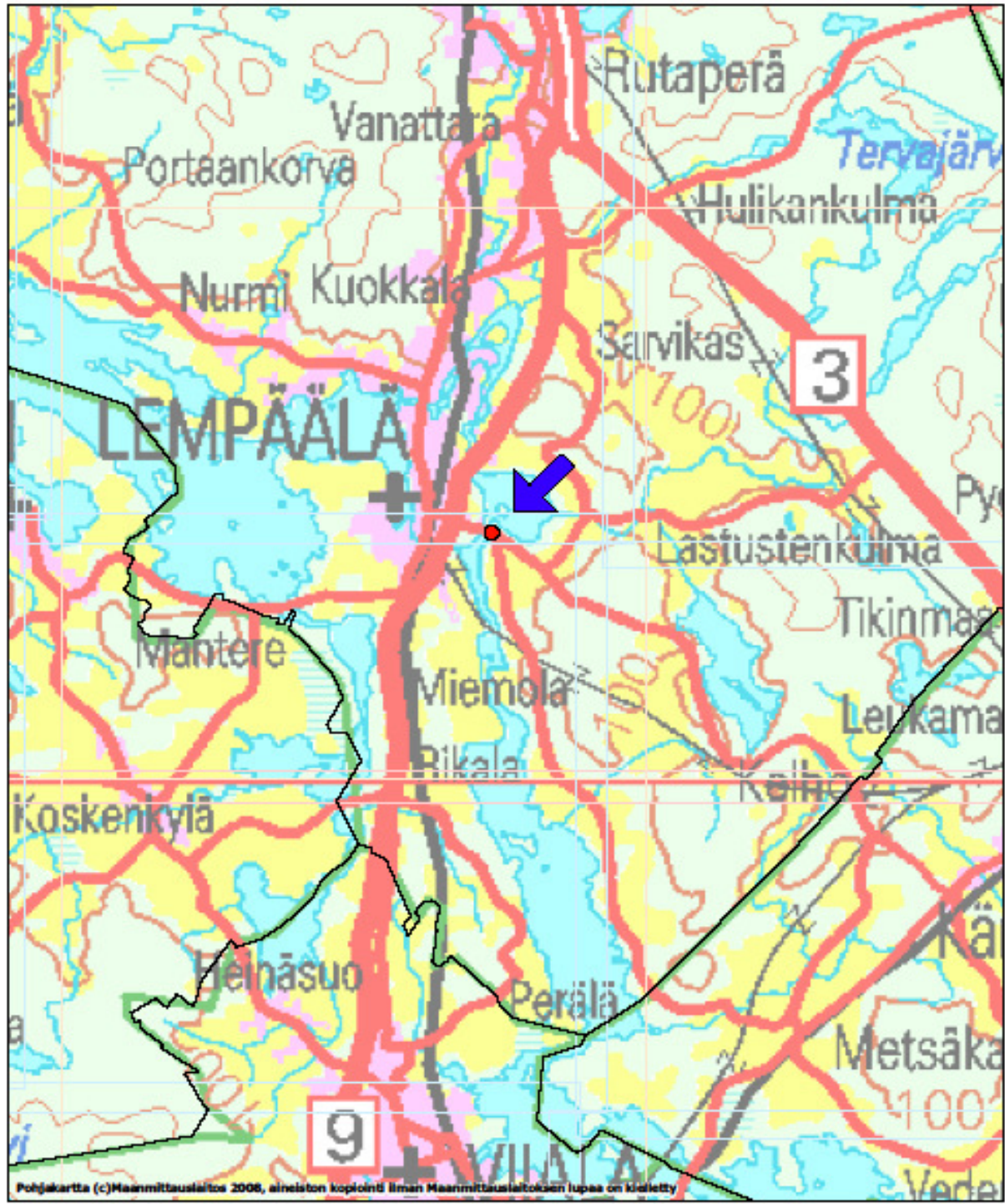
löydöt KM 37875:1–267

negatiivit 145878:1–82

digitaalikuvat DG1073:1-56

kartat 1–16, sivuilla 20–35

Kirjallisuus: Mönkkönen, Riku 2010: artikkeli julkaisussa Pirkanmaan alta, nro 11

JOHDANTO

Lempäälän Vaihmalanharjun rautakautiselta muinaisjäännösalueelta tehtiin ensimmäiset löydöt jo 1900-luvun ensimmäisenä vuosikymmenenä. Harjua on 1900-luvun kuluessa muokattu voimallisesti, kuten myös vesistöjä: Ahtialanjärveä ja Liponselkää. Vuoden 1996 koekaivauksessa tutkittiin koko harjun alue muinaisjäännöksen säilyneisyyden selvittämiseksi. Näissä tutkimuksissa löydettiin säilynyttä muinaisjäännöstä vain harjun Lipontien puoleisesta päästä sekä harjun pohjoisrinteestä että sen etelä puolelta, Terästön talon kupeelta, talon länsipuolelta. Näiden tutkimusten tulosten mukaan rajattiin kaksi erillistä suojeltavaa muinaisjäännösaluetta harjun molemmille puolille. Keväällä 2009 saatettiin tarkastuskäynnin yhteydessä todeta, että Välskärintie oli asfaltoitu ja kiinteistöä Välskärintie 10 oli laajennettu ilman, että Lempäälän kaupunki oli ottanut yhteyttä Pirkanmaan maakuntamuseoon tai Museovirastoon.

Lipontien länsireunaan rajautuvan tontin omistajat halusivat tehdä harjun pohjoisreunalle autotallin, jonka vuoksi koekaivausryhmä 1 sai tehtäväkseen tutkia rakennuspaikkaa tarkemmin. Tutkimuksia tehtiin ajalla 8.-29.5.2009. Ryhmä työskenteli samanaikaisesti myös Lempäälän Torisevankulmassa. Ryhmän piirtäjänä toimi FM Riku Mönkkönen, joka vastasi kenttätöistä viikon 22 eli ajalla 25.-29.5. Tutkimusavustaja oli HuK Olli Kunnas ja kaivajina HuK Satu O'Ceallacháin ja fil.yot Janne Rantanen ja Noora Taipale.

Helsingissä, 23.3. 2010

Päivi Kankkunen

SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Muinaisjäännöksen tutkimushistoria, sijainti ja topografia on tarkemmin Päivi Kankkusen kaivauskertomuksessa vuodelta 1996 arkeologian osaston arkistossa. (DG1073:1).

KAIVAUSMENETELMÄ

Maanomistaja oli merkinnyt autotallin kohdan paaluilla maastoon (DG1073:4, F145878:1–3)). Koko autotallin alue päätettiin avata tasokaivaukseksi (DG1073:3,13, F145878:4,7). Pintaa kuorittiin osin kaivinkoneella (DG1073:5-6), osin lapiolla yhteensä 23,5 m²:n alalta. Myöhemmin aluetta laajennettiin luoteeseen 7,5 m² verran (DG1073:15, F145878:15). Kuorimisen jälkeen otettiin pintavaaitukset ja tehtiin koordinaatisto. Koordinaatit kasvoivat koilliseen ja kaakkoon, mittauskulmana käytettiin eteläkulmaa. Käytössä oli takymetri. Kaivauksen kiintopisteen korkeus on 87,79 m mpy, koneen lukema kiintopisteelle oli 106. Korkeus kaivauksen kiintopisteelle siirrettiin Mottisen sillan länsipuolelta valtakunnallisesta kiintopisteestä nro 752101. Löydöt otettiin talteen neliömetrin tarkkuudella, seulojen silmäkoko oli 4 mm.

Pinta oli suurimmaksi osaksi sekoittunutta täyttömaata. Ensimmäinen kaivauskerros oli noin 10 cm:n paksuinen. Jatkossa kaivauskerrokset eivät olleet tasapaksuja vaan kaivamisessa noudatettiin paljastuneen kiveyksen rakennetta. Kiveykseen liittyi etenkin sen rinteen laskun puoleisella reunalla tummaa maata, jota pelkottiin varovasti ohuin kerroksin esille. Löyhässä olevat tai irronneet kivet poistettiin. Kaivausalueen rinteessä olevassa osassa, noin linjalta $x = 101,5$ koilliseen, oli reilusti paksummin täyttömaata kuin Välskärintien tasossa. Täyttömaa poistettiin lapiolla.

Kaivausalueen itäiseen reunaan laadittiin pieni koeoja linjaa $y = 499,5$ pitkin. Koeoja oli puolimetriä leveä ja kaksi metriä pitkä (F145878:21). Koekuoppa 1 (F145878:8) sijoitettiin linjalle $y = 500$, noin kuuden metrin päähän kaivausalueen eteläkulmasta. Se sijaitsi aivan rajapyykin nro 87 vieressä (F145878:54). Koekuoppa oli kooltaan neliömetrin.

Kaivausalueen tasot dokumentoitiin piirtämällä ja valokuvaamalla, paikoin muutokset dokumentoitiin vain valokuvaamalla. Tasokartoista joka toinen piirrettiin puhtaaksi mittakaavaan 1:50, profiilit mittakaavaan 1:20 ja yleiskartta mittakaavaan 1:500. Tasokartoille piirrettiin erilliset vaaituskartat. Taso- ja vaaituskarttojen laitaan on piirretty pintaprofiili ja sen alle kaivetun alueen pohja – havainnollistamaan maaston muotoa eli rinteen laskua.

Koekuoppa 1 peitettiin ja maisemoitiin, mutta tasokaivausalue jätettiin maanomistajan toivomuksesta täyttämättä. Tasokaivausalueen pohjalle tehtiin neljä tarkastuskuoppaa, joilla varmistettiin, ettei puhtaana maan alta tule enää löytöjä eikä värejä.

TUTKIMUSTULOKSET

Rakenteet:

Tasokaivausalue

Tasokaivausalueen pintaosissa oli hyvin vähän uudelle ajalle kuuluvaa tavaraa: muutama lasin pala ja metallin kappale, jokunen pieni posliinin pala. Kaikki kivet olivat pyöreitä tai pyörityneitä. Kaivausalueen pohjoisosassa ja länsikulmassa oli suurehkoja pyöreitä kiviä. Nämä kivet olivat hyvin löyhässä ja niihin liittyvä maa oli varsin löysää siltin sekaista täyttösoraa (DG1073:8, F145878:5). Kiveyksen ensimmäistä kerrosta esiin kaivettaessa poistettiin nämä irtoavat tai jo irronneet kivet.

Kaivausalueen lounaispuolella, pihan ja maantien tasossa paljastui kiveys ja siihen liittyvää mustaa nokista maata (DG1073:16, F145878:7). Kaivausalueen lounaisin reuna eli ruuturivi 99,5/492–499 oli heti pinnasta pitäen vaalean ruskeaa harjusoraa. Poikkeuksena oli ruutujen 99,5–100/497–498 profiilia vasten hahmottuva puoliympyrä, joka oli väriltään harmaata soraa. Väri johtui myöhempien aikojen toiminnasta.

Kiveys keskittyi noin linjan $x = 101$ molemmin puolin. Se ulottui kaivausalueen päädyistä toiseen ollen kuitenkin lounaispäädyssä harvempi (F145878:16). Kivien välinen maa-aines oli hienoa ja tummaa (DG1073:11, F145878:10). Kaivausalueen tien puoleisessa laidassa oleva puoliympyrän muotoinen harmaa sora saa kiveyksen vaikuttamaan kaarevammalta kuin mitä se oikeasti oli (DG1073:7-8, vertaa DG1073:14, F145878:9, vertaa F145878:12). Kiveyksen pohjois- ja itäpuolella oli hienojakoista harmaan ruskeaa maata, ruudut 101,5–102/497–499 sekä 100,5–101,5/492 olivat lähes kivettömiä. Rinteessä ja rinteelaskussa oli paksultäyttömaata.

Koska emme tiedäneet kuinka paksu täyttömaakerros on, jätimme kiveyksen sekä kiveyksen ja tien välisen alueen tasoon 1 ja aloimme kaivaa aluksi varovasti kiveyksen rinteelaskun puoleista osaa koettaen etsiä kiveyksen ja tumman maan sekä täyttömaan rajaa (DG1073:9,46, F145878:9).

Täyttömaa erottui selvästi hyvin karkeana, vaaleana ja tiukkaan pakkautuneena. Varsinkin nopeasti kävi selväksi, että viistosti kaivausalueen poikki menevä täytemaa-alue oli vanhan tilustien (Lindforsin talolle) pohja; saman tilustien, jonka molemmin puolin Ailio oli vuonna 1918 havainnut mustaa maata. Entisen tilustien pohjaa näkyi kaivausalueella leveimmillään noin puoli-toista metriä (DG1073:12 ja :49, F145878:20,37). Tien pohja näkyy selvimmin kuvassa DG1073:49 ja kartassa nro 4. Pohja oli hyvin tiivis ja kova, soraa ja silttiä, väriltään tummahkon ruskeaa (F145878:23–24, 37). Kaivettaessa tummaa tien pohjaa esille, siitä alkoi erittyä pahaa hajua. Mahdollisesti tien pinnalla on ollut jotakin orgaanista, joka on peittynyt ja paljastuessaan reagoi hapen kanssa (F145878:31).

Vanha tielinja näkyy hyvin profiileissa $x = 102$, $y = 495$ ja $x = 104$ (esim. kuvat DG1073:54,56–57,59–62, F145878:45–47). Paksuimmillaan täyttökerrosta oli vanhan tilustien päällä noin 80 cm (DG1073:62, F145878:47), keskimäärin kuitenkin 40 cm. Täyttökerroksesta lapioidessa löytyi vuoden 1963 raha, 20-penninen. Täyttösoran alta, vanhalta tienpohjalta löytyi 5-pennin kolikko vuodelta 1916, Nikolai II:n nimellä varustettuna.

Alimman tiekerroksen alta paljastui vielä noin 40 cm:n syvyydellä samaa tummaa rautakautista maata, jota oli kiveyksessäkin sekä pienessä koejossa (DG1073:54–55,59–60). Tätä tummaa rautakautista maata oli noin 20 cm:n paksuudelta (DG1073:28, F145878:45).

Kiveyksen alapuolista rinnettä kaivettiin varovasti ja paljastettiin laajeneva alue mustaa hienojakoista maata (DG1073:9). Kaivausalueen lounaispäädyssä tiiviin, hienojakoisen ruskean harmaan maan alta ilmaantui samaa hyvin tummaa maata kuin kaivausalueen vastakkaisestakin päädyistä (F145878:33). Lounaispäädyssä todettiin myös tilustien pohja sekä pohjaa tukemaan asetettua kiveystä (DG1073:37, F145878 :24,29,34–35). Laajimmillaan säilynyt kiveys on kuvattu tasoon 2 (DG1073:33–35, F145878:35). Kiveys ja tumma maa on säilynyt juuri harjun reunan taitteessa. Harjun reunan ja tilustien ylärinteen puoleista reunaa on tuettu tiivistämällä siinä ollutta kiveystä (DG1073:47–48, F145878:26,35–36,38,40).

Kaivausalueen kaakkoiseen päätyprofiiliin ulottui kiveykseen liittyvä rakenne (ruudut: 100,5–103/498–499). Rakenteessa oli pintakerroksen (DG1073:19) alla pääosin runsaita pienten ja särmiikkäiden palaneitten kivien muodostama rakenne (DG1073:21–24,27, F145878:20,23,25,28).

Tässä rakenteessa oli hyvin tiiviisti kiviä ja niiden väliin pakkautunut tummaa maata (DG1073:44, F145878:43). Rakenteen kohdalla kuten myös muualla rinteessä saatettiin havaita, että kiveys ja tumma maa olivat valahtaneet tai sortuneet rinnettä alas (DG1073:27,46, 51–52, F145878:25,30). Rakenteen alueelta löydettiin runsaimmin sekä saviastian palasia että palanutta savea (levintäkartat 13–14). Tämä kaakkoiseen profiiliin ulottuva kiveys on mielestäni tulisijan pohjaa, joka on muokkauksessa kärsinyt melkoisesti (F145878:51). Tulisijan alapuolella, kaakkoisprofiilissa ja profiilin viereisistä ruuduista löytyi maahan haudattua kuparikaapelia (DG1073:30).

Pieni koeoja (104–105/499,5)

Koeoja tehtiin rinteen laskuun kaivausalueen koillispuolelle (F145878:32). Sen avulla pyrittiin löytämään vuonna 1996 koekuoppa I. Koeojan ruudussa 104/499,5 oli näkyvillä tilustien täytötkerrokset (DG1073:70, F145878:45). Noin 30 cm:n syvyydellä koeojassakin tuli näkyville rautakautinen tumma maa ja siihen liittyviä kiviä. Tumman maan kerros oli tässäkin paksuudeltaan noin 20 cm (DG1073:71–73).

Koeojasta löytyi runsaasti saviastian paloja: useita reunapaloja, pohjapala ja lukuisia kylkipaloja. Lisäksi löytyi pari kvartsi-iskosta ja palanutta savea.

Koekuoppa 1

Koekuoppa kaivettiin 10 cm:n kerroksissa (DG1073:74). Koekuopan peitti pihanurmi ja sen pintakerros oli täyttömaata. Maa oli hyvin kivistä. Kivet olivat pyöristyneitä ja hyvin erikokoisia. Kerrosta 10 cm:stä 20 cm:iin kaivettaessa löytyi koekuopan etelänurkasta pilkistävästä tummasta maasta pronssiniitti. Muut löydöt olivat palanutta savea ja kuonaa, molempia yhdet kappaleet. Tumma maa oli löysähköä, mullan sekaista hiekkaa. Läikkä oli tasossa halkaisijaltaan noin 20 cm, mutta ulottui profiiliin. Tumman maan seassa oli paljon kiviä ja se ulottui 65 cm:n syvyyteen. Kyseessä lienee kivillä ja maalla täytetty kuoppa. Koekuopasta kuvattiin ja siitä piirrettiin tasot 20 cm ja 30 cm (kartta 15, DG1073:76, F145878:8).

Päätelmiä Rakenteista

Rautakautisia asutuskerroksia on säilynyt tällä kohdalla Vaihmalanharjua hämmästyttävän hyvin. Kaivausalue oli lähes Veikko Teräston mökkiä vastapäätä ja Teräston mökki (entinen Lindellin torppa) on säilynyt alkuperäisellä paikallaan. Mökin alta ja ympäriltä on merovingiaikaisia esinelöytöjä (merkitty yleiskarttaa, kartta nro 1). Teräston mökin länsiseinän viereen vuonna 1996 kaivetusta koekuopasta nro II löytyi rautakautista keramiikkaa.

Vaihmalanharjua on kauttaaltaan muokattu vuosisatojen kuluessa voimallisesti, siksi odotukset säilyneestä rautakautisesta kerroksesta eivät olleet suuret. Vaikka harjun päällystä on madallettu, on entisen tilustien molemmin puolin kuitenkin säilynyt kulttuurikerroksia osin juuri tien reunojen tukemisen vuoksi ja osin itse tien alla.

Mustat maakerrokset ja kiveykset ovat tulkittavissa sortuneeksi rakenteeksi; kaakkoisin kiveys on ollut kiukaan tai muun uunin perusta. Muinaisjäännöksen maantielle päin ulottunut osa on tuhoutunut, samoin kuin tilustien penkereessä oleva osa.

LÖYDÖT

LAJI	MÄÄRÄ	PAINO
kolikko	3	13,3
pronssiesine	1	1,4
rautaesine	1	25,4
rautaesineen kappaleita	24	158
Lyijysinetti, plombi	1	7,9
metalliesineen kappale	2	0,6
saviastian reunapaloja	32	153,3
saviastian pohjapaloja	3	15,8
saviastian ponttipaloja	1	1,6
saviastian kylkipaloja	619	1203,73
savikiekon kappaleita	5	22,2
savitiivistettä	29	82,5
palanutta savea	426	366,1

kvartsi-iskoksia	9	26,6
palamatonta luuta	4	4,2
palanutta luuta	28	4,1
rautakuonaa	1	53
savikuonaa	52	161,9
kuonaa	1	1,7
tiiltä	7	6,7

Kaikki löydöt tulivat mustasta tai värjäytyneestä maasta. Kaivausalueelta löytyi eniten saviastian palasia. Ne kaikki ovat rautakauteen ajoittuvia. Osa paloista on karkeasta käyttökeramiikasta (joissakin jonkin verran karstaa). Muutama pala on peräisin sirommasta, ohuemmasta, sileämmästä, fiinimmästä astiasta. Astiat ovat olleet tasapohjaisia. Terästön tontilta löytyneet esineet ajoittuvat merovingiaikaan (675–800 jKr), saviastiat sopivat tähän ajoitukseen.

Savitiivisten ja palaneen saven luokittelu on subjektiivista. Tässä kohteessa erottelu on tehty siten, että kappale on luokiteltu savitiivisteeksi vain jos siinä on ollut havaittavissa aivan selkeä painauma tiivistystä tarvinneen rakenteen osasta. Palaneen saven levintäkartta (kartta 13) osoittaa, että saviastian palojen levintä vastaa palaneen saven levintää (kartta 14).

Paikalla on pidetty tulta, siitä kertoo mustan hiilisen maan lisäksi se, että osa savesta on kuonaantunut (rautakuonaa löytyi vain yksi kappale) ja pieni määrä palanutta luutakin löytyi. Kankaan kutomiseen liittyvät savikiekon kappaleet, joita löydettiin viisi.

TIIVISTELMÄ

Lempäälän Vaihmalanharjua on tutkittu arkeologisesti vain koekaivauksessa vuonna 1996 ja kesällä 2009 kaivamalla suunnitellun autotallin kohdalla tasokaivauksena noin 31 m². Autotalirakennus on suunnitteilla lähelle vuonna 1996 kaivettua koekuoppaa I, josta löytyi mustaa maata ja kiveystä.

Kaivausalueelle hahmottui kiveys, jossa oli tummaa nokista maata ja löytöjä. Aivan kaivausalueen koillisreunassa, rinteiden laskussa, havaittiin vanhan Lindforssin talolle vieneen tilustien jäännökset. Tumma nokinen maa liittyy rautakautiseen asutukseen, sitä löytyi tiekerroksen alta vielä noin 20 cm:n paksuudelta. Pienessä koeojassa todettiin, että tummaa rautakautista asutuskerrosta on säilynyt rinteessä tilustien ala- eli koillispuolellakin.

Löytöjä saatiin vain tummasta maasta. Saviastian palasia löytyi runsaasti, etenkin kaivausalueen kaakkoisreunalla sijainneen tulisijajäännöksen pohjasta. Palanut savi ja noin kolmisenkymmentä savitiivisten kappaletta löytyi pääosin tulisijan pohjan tienoilta. Palanutta savea löytyi myös pienestä koeojasta, kaivausalueen koillispuolelta. Metalliesineiden kappaleita löytyi kolmatta kymmentä, niistä mainittakoon lyijyinen plombi ja pronssinen niitti, joka löytyi koekuopasta 1. Sekä savi- että rautakuona ja palanut luu kertovat nokisen maan lisäksi paikalla pidetyn tulta. Viisi savikiekon kappaletta liittyy kankaan kudontaan.

Kaivauksessa tutkitun pahasti vaurioituneen muinaisjäännöksen osasta on vaikea tehdä päätelmiä, mutta pitäisin säilynyttä rakennetta enemmän asumiseen kuin hautaamiseen liittyvänä jäännöksenä.

Kaivauksessa voitiin todeta muinaisjäännöstä säilyneeksi enemmän kuin olimme odottaneet tietäen kuinka voimallisesti harjua on vuosisatojen saatossa muokattu. Vaihmalanharjun muinaisjäännösalueen aluerajausta muinaisjäännösrekisterissä on yhtenäistetty ja suurennettu (Tuula Heikkurinen-Montell 24.3.2010, Liite 2). Tällä muinaisjäännösalueella ennen mahdollisia maahan kajoavia tai maata peittäviä toimenpiteitä tulee tehdä kaivaustutkimuksia.

KARTTALUETTELO

- Nro 1: Yleiskartta, 1:500, A3, s. 20
- 2 Tasokartta, taso 1, 1:50, A4, s. 21
- 3 Vaaituskartta, taso 1, 1:50, A4, s.22
- 4 Tasokartta, taso 2, 1:50, A4, s.23
- 5 Vaaituskartta, taso 2, 1:50, A4, s. 24
- 6 Tasokartta, taso 3, 1:50, A4, s. 25
- 7 Vaaituskartta, taso 3, 1:50, A4, s. 26
- 8 Itäprofiili, linjalta $y = 500$, ruudut $x = 99-105$, 1:20, A4, s. 27
- 9 Länsiprofiilit: 1) linjalta $y = 492$, ruuduista 99-101, 2) linjalta $y = 495$, ruuduista 102-103 sekä pohjoisprofiili $x = 104$, ruuduista 495-497, 1:20, A4, s. 28
- 10 Pinta- ja pohjavaaituskartta, 1:50, A4, s. 29
- 11 Kaivausalueen kaikki kivet, 1:50, A4, s. 30
- 12 Maanvärianomaliat, 1:50, A4, s. 31
- 13 Levintäkartta, palanut savi kappaleina, 1:50, A4, s. 32
- 14 Levintäkartta, saviastian kylkipalat kappaleina, 1:50, A4, s. 33
- 15 Koekuoppa 1, tasot 20 cm ja 30 cm, 1:10, A4, s. 34
- 16 Vaaituskartta, koekuoppa 1, tasot 20 cm ja 30 cm, 1:10, A4, s. 35

DIGITAALIKUVALUETTELO

Kuvan nro	Aihe	Kuvaaja
DG1073:1	Vaihmalanharjun Lipontien puoleinen pääty, kuva pohjoisesta	Riku Mönkkönen
DG1073:2	Välskärintie 10:n piha-alue, kaivausalue vasemmalla, puun takana	Päivi Kankkunen
DG1073:3	Välskärintie 10:n piha-alue, kaivausalue taustalla, kuva lounaasta	Päivi Kankkunen
DG1073:4	Välskärintien pohjoispuolta, autotallin paikka merkitty paaluin, edessä vanha rajapyykki, kuvattu koillisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:5	Kaivinkone kuorimassa maantienpintaa	Päivi Kankkunen
DG1073:6	Kaivausalue pintamaiden kuorimisen jälkeen, kuvattu kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:7	Ensimmäinen taso, kaivettu noin 10 cm, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
DG1073:8	Ensimmäinen taso, kuvattu lounaasta, lähempää kuin edellinen	Päivi Kankkunen
DG1073:9	Taso 1 ½, kuvattu lounaasta, lähempää kuin edellinen	Päivi Kankkunen
DG1073:10	Taso 1, kaivettu noin 10 cm, kuva lounaasta, lähempää kuin edellinen	Päivi Kankkunen
DG1073:11	Taso 1, kaivettu noin 10 cm, lähikuva kiveyksestä, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
DG1073:12	Taso 1, kaivettu noin 10 cm, lähikuva kaivausalueen ala osasta, täyttömaasta, kuvattu lännestä	Päivi Kankkunen
DG1073:13	Kaivausalue, taso 1, kuvattu etelästä	Päivi Kankkunen
DG1073:14	Kaivausalue, taso 1, kuvattu kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:15	Kaivausalueen laajennukselta poistettu pintamaa, kuva kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:16	Myös laajennusalue kaivettu noin tasoon 10 cm, kuvattu etelästä	Päivi Kankkunen
DG1073:17	Myös laajennusalue kaivettu noin tasoon 10 cm, kuvattu lännestä	Päivi Kankkunen
DG1073:18	Kaivausalue kaivettu tasoon 1½, kuvattu lännestä	Päivi Kankkunen
DG1073:19	Lähikuva kiveyksestä, taso 1½, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
DG1073:20	Kaivausalue, taso 1½, kuvattu etelästä	Päivi Kankkunen
DG1073:21	Kaivausalueen kaakkoispuoli, taso 1½, kuvattu idästä	Päivi Kankkunen
DG1073:22	Kaivausalueen eteläisessä nurkassa oleva kiveyksen osa, ruudut 100-101/498-99, kuvattu koillisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:23	Kaivausalueen itäinen nurkka, kuvattu pohjoiskoillisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:24	Kaivausalueen itäinen nurkka, kuvattu pohjoiskoillisesta, lähempää	Päivi Kankkunen
DG1073:25	Kiveyksen pohjoisreunaa, taso 1½, kuvattu idästä	Päivi Kankkunen
DG1073:26	Kiveystä rinteeseen laskussa, ruudussa 101-102/498-499, kuva idästä	Päivi Kankkunen
DG1073:27	Kaivausalueen eteläinen nurkka, kuvattu pohjoisesta	Päivi Kankkunen

DG1073:28	Kaivausalueen pohjoinen nurkka, ruudut 103/495-496,kuva kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:29	Ruudut 99,5-101/497-498, kiveyksen reunaa rinteän laskussa, idästä	Päivi Kankkunen
DG1073:30	Ruudut 102-103/499 profiilissa y = 500 metallivaijeria, lounaasta	Päivi Kankkunen
DG1073:31	Itäinen nurkka, näkyvillä kiveystä, täytemaita ja pieni koeoja, taso 1½, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
DG1073:32	Läntinen nurkka, paljastuvaa kiveystä, kuva pohjoisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:33	Kaivausalue, taso 2, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
DG1073:34	Kaivausalue, taso 2, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
DG1073:35	Kaivausalue, taso 2, kuvattu idästä	Päivi Kankkunen
DG1073:36	Kaivausalue, taso 2, kuvattu etelästä	Päivi Kankkunen
DG1073:37	Kaivausalueen ruudut 99,5-101/492-494, taso 2, kuvattu kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:38	Ruudut 99,5-101/492-494, kaivettu 10-20 cm, lähikuva, lounaasta	Päivi Kankkunen
DG1073:39	Ruudut 99,5-101/492-494, kaivettu 10-20 cm, lähikuva, luoteesta	Päivi Kankkunen
DG1073:40	Ruudut 101-103/495-497, kaivettu 10-30 cm, lähikuva kiveyksen reunasta, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
DG1073:41	Ruudut 101-103/495-497, taso 2, kuvattu etelästä	Päivi Kankkunen
DG1073:42	Kaivausalueen etelänurkka, taso 2, kuvattu idästä	Päivi Kankkunen
DG1073:43	Kiveys, taso 2, kuvattu idästä	Päivi Kankkunen
DG1073:44	Kaivausalueen etelänurkkaa, ruudut 99,5-103/498-499, kaivetaan kerrosta 2-3, kuvattu pohjoisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:45	Kaivausalueen reunaruudut 101-103/499, kuvattu pohjoisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:46	Lähikuva kiveyksestä rinteän laskussa ruudut 101-102/497, pohjoisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:47	Lähikuva kiveyksestä rinteän laskussa, ruudut 101-102/495-496, taso 2, kuvattu koillisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:48	Kaivausalueen kaakkoinen puoli, taso 2, kuvattu pohjoisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:49	Kaivausalueen alaosa, täyttömaata, taso 2, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
DG1073:50	Kaivausalueen luoteispääty, paljastunutta tummaa maata ja täyttökiveystä, kuvattu kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:51	Kaivausalueen kaakkoispuoli, taso 2, kuvattu lännestä	Päivi Kankkunen
DG1073:52	Kaivausalueen eteläkulma, ruudut 101-103/497-499, lähikuva, taso 3, koillisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:53	Kaivausalue, taso 3, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
DG1073:54	Kaivausalue, taso 3, kuvattu etelästä	Päivi Kankkunen
DG1073:55	Kaivausalueen alaosa, ruuduissa 103/495-497 tummaa haisevaa maata, taso 3, kuvattu etelästä	Riku Mönkkönen
DG1073:56	Kaivausalueen luoteispääty, tummaa maata kaivettu pois, kaakosta	Riku Mönkkönen
DG1073:57	Kaivausalueen luoteispääty pohjaan kaivettuna, kuvattu lounaasta	Riku Mönkkönen
DG1073:58	Profiili linjalla y = 495, ruuduissa 102-103, kuvattu itäkaakosta	Riku Mönkkönen
DG1073:59	Profiili linjalla x = 104, ruuduissa 495, kuvattu lounaasta	Riku Mönkkönen
DG1073:60	Profiili linjalla x = 104, ruuduissa 495-497, kuvattu lounaasta	Riku Mönkkönen
DG1073:61	Kaivausalue pohjaan kaivettuna, kuvattu lounaasta	Riku Mönkkönen
DG1073:62	Kaivausalueen pohjoinen kulma pohjaan kaivettuna, kuva kaakosta	Riku Mönkkönen
DG1073:63	Kaivausalueen kaakkoisprofiili, linja y = 500, kuvattu luoteesta	Riku Mönkkönen
DG1073:64	Kaivausalueen kaakkoisprofiili, linja y = 500, kuvattu lounaasta	Riku Mönkkönen
DG1073:65	Kaakkoisprofiili, linja y = 500, ruudut x = 102-103, kuvattu luoteesta	Riku Mönkkönen
DG1073:66	Kaakkoisprofiili, linja y = 500, ruudut x = 101-103, kuvattu luoteesta	Riku Mönkkönen
DG1073:67	Kaakkoisprofiili, linja y = 500, ruudut x = 99,5-102, kuvattu luoteesta	Riku Mönkkönen
DG1073:68	Kaakkoisprofiili, linja y = 500, ruudut x = 99,5-102, kuvattu luoteesta	Riku Mönkkönen
DG1073:69	Kaakkoisprofiili, linja y = 500, ruudut x = 99,5-103, kuvattu luoteesta	Riku Mönkkönen
DG1073:70	Koeoja = 104-105,50/499,50, kaivettu noin 20 cm, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
DG1073:71	Koeoja = 104-105,50/499,50, pääty = 105,5/499,5, kaivettu noin 20 cm, kuvattu kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:72	Koeoja = 104-105,50/499,50, kaivettu noin 30 cm, kuva koillisesta	Päivi Kankkunen
DG1073:73	Koeoja = 104-105,50/499,50, kaivettu noin 40 cm, kuva koillisesta	Riku Mönkkönen

DG1073:74	Satu O´Ceallachain kaivaa koekuoppaa 1, taustalla oik.Veikko Terästön mökki, kuvattu kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:75	Veikko Terästön mökki kuvattuna maakellarin katolta, mökin kohdalta löytöjä, kaakosta	Päivi Kankkunen
DG1073:76	Koekuoppa 1, kaivettu 10 cm, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
DG1073:77	Olli Kunnas ja Janne Rantanen kaivavat, Satu O´Ceallachain ja Riku Mönkkönen piirtävät	Päivi Kankkunen
DG1073:78	Olli Kunnas ja Janne Rantanen kaivavat, Noora Taipale,Satu O´Ceallachain ja Riku Mönkkönen piirtävät	Päivi Kankkunen
DG1073:79	Riku Mönkkönen piirtää	Päivi Kankkunen
DG1073:80	Noora Taipale, Satu O´Ceallachain ja Riku Mönkkönen piirtävät	Päivi Kankkunen
DG1073:81	Janne Rantanen piirtää	Päivi Kankkunen
DG1073:82	Olli Kunnas ja Janne Rantanen kaivavat	Päivi Kankkunen

NEGATIIVILUETTELO

Kuvan nro	Aihe	kuvaaja
F145878:1	Välskärintie 10:n piha-aluetta, kaivausalue vasemmassa reunassa, puun takana, kuva pohjoisesta	Päivi Kankkunen
F145878:2	Taustalla sauna, kaivausalue vasemmassa reunassa, kuva lännestä	Päivi Kankkunen
F145878:3	Välskärintien pohjoispuolta, harjun pohjoisrinnettä, autotallin paikka merkitty paaluin, kuvattu koillisesta	Päivi Kankkunen
F145878:4	Ensimmäinen taso, kaivettu noin 10 cm, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
F145878:5	Ensimmäinen taso, pohjoinen puoli, alarinne, kaivettu noin 15 cm, kuvattu lännestä	Päivi Kankkunen
F145878:6	Ensimmäinen taso, eteläinen puoli, kaivettu noin 10 cm, luoteesta	Päivi Kankkunen
F145878:7	Ensimmäinen taso, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
F145878:8	Koekuoppa 1, kaivettu noin 10 cm, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
F145878:9	Taso 2, kiveyksen kohtaa ja alarinnettä kaivettu, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
F145878:10	Taso 2, kiveyksen kohtaa ja alarinnettä kaivettu, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
F145878:11	Taso 2, kiveyksen kohtaa ja alarinnettä kaivettu, pohjoinen eli alarinteen puoli, kuvattu lännestä	Päivi Kankkunen
F145878:12	Kaivausalueen yläosaa kaivettu noin 10 cm, alaosaa enemmän,kaakosta	Päivi Kankkunen
F145878:13	Kaivausalueen itäinen nurkka, kiveystä, alaosassa täytemaata ja pieni koeoja, kuva lounaasta	Päivi Kankkunen
F145878:14	Kaivausalue ja laajennus työmaakoppia kohden, luoteeseen, etelästä	Päivi Kankkunen
F145878:15	Kaivausalue ja sen laajennus ensimmäisessä tasossa, kuva etelästä	Päivi Kankkunen
F145878:16	Kaivausalue ja sen laajennus ensimmäisessä tasossa, kuva lännestä	Päivi Kankkunen
F145878:17	Kaivausalue ja sen laajennus toisessa tasossa, kuvattu lännestä	Päivi Kankkunen
F145878:18	Kaivausalueen eteläinen nurkka, kuvattu pohjoisesta	Päivi Kankkunen
F145878:19	Kaivausalue toisessa tasossa, kuvattu etelästä	Päivi Kankkunen
F145878:20	Kaivausalueen kaakkoispuoli, kuvattu idästä	Päivi Kankkunen
F145878:21	Koeoja=104-105,5/499,5, kaivettu noin 20 cm, kuvattu koillisesta	Päivi Kankkunen
F145878:22	Kaivausalue noin taso 3,joka yläreunasta viistoutuu alas, etelästä	Päivi Kankkunen
F145878:23	Kaivausalue kaivettuna noin tasoon 3, joka yläreunasta viistoutuu alas jyrkästi, kuvattu idästä	Päivi Kankkunen
F145878:24	Taso 2, ruudut 99,5-103/492-496, kuvattu kaakosta	Päivi Kankkunen
F145878:25	Eteläinen nurkka, ruudut 99,5-103/498-499, taso 2 ½, ruudut 99,5-103/492-496, kuvattu pohjoisesta	Päivi Kankkunen
F145878:26	Kiveyksen reunaa, ruudut 101/-496-497, tasossa 2, kuva koillisesta	Päivi Kankkunen
F145878:27	Kiveyksen reunaa, ruudut 101-103/495, tasossa 2, kuva koillisesta	Päivi Kankkunen
F145878:28	Kaivausalueen kaakkoinen puoli, tasossa 2, kuvattu pohjoisesta	Päivi Kankkunen
F145878:29	Yksityiskohtakuva kaivausalueen luoteispäädystä, taso 2, kaakosta	Päivi Kankkunen

F145878:30	Lähikuva kiveyksestä rinteeseen laskussa, ruuduissa 101-102/498-499, taso 1½, kuvattu itäkoillisesta	Päivi Kankkunen
F145878:31	Pohjoinen nurkka, ruudut 103/495-496, kuvattu itäkaakosta	Päivi Kankkunen
F145878:32	Kaivausalueen itäinen nurkka + koeoja, taso 1½, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
F145878:33	Kaivausalueen läntinen nurkka, kerrosta 1½-2 kaivetaan, mustaa maata tulee esiin, kuvattu pohjoisesta	Päivi Kankkunen
F145878:34	Kaivausalueen luoteispääty, ruu100-101/492-493, taso 2, lounaasta	Päivi Kankkunen
F145878:35	Kaivausalue, taso 2, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
F145878:36	Kiveyksen reunaa, ruutu 101/495, kuvattu koillisesta	Päivi Kankkunen
F145878:37	Vanhaa tienpohjaa ja rinnettä, ruudut 103/498-499, länsiluoteesta	Päivi Kankkunen
F145878:38	Kaivausalue tasossa 2, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
F145878:39	Kaivausalueen luoteispääty tasossa 2, kuvattu lounaasta	Päivi Kankkunen
F145878:40	Kaivausalueen kiveystä rinteeseen taitteessa, taso 2, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
F145878:41	Kaivausalue, taso 3, kuvattu lännestä	Riku Mönkkönen
F145878:42	Kaivausalue, taso 3, kuvattu etelästä	Riku Mönkkönen
F145878:43	Lähikuva kiveyksessä alueen kaakkoispäässä, taso 3, pohjoisesta	Riku Mönkkönen
F145878:44	Koeoja, kaivettu noin 20 cm, kuvattu koillisesta	Riku Mönkkönen
F145878:45	Profiili linjalla y = 495, ruuduissa 102-103, kuva itäkaakosta	Riku Mönkkönen
F145878:46	Profiili linjalla x = 104, ruuduissa 495-497, kuvattu lounaasta	Riku Mönkkönen
F145878:47	Profiili linjalla y = 495, ruudut 102-104, kuvattu kaakosta	Riku Mönkkönen
F145878:48	Profiili linjalla x = 104, ruudut 495-499, kuvattu lounaasta	Riku Mönkkönen
F145878:49	Profiili linjalla y = 104, ruudut 99,5-103, kuvattu luoteesta	Riku Mönkkönen
F145878:50	Profiili linjalla y = 500, ruudut 101-103, kuvattu lännestä	Riku Mönkkönen
F145878:51	Rinteeseen laskua ruutujen 101-102/498-499, kuvattu idästä	Riku Mönkkönen
F145878:52	Janne Rantanen piirtää.	Päivi Kankkunen
F145878:53	Veikko Terästön mökki kuvattuna maakellarin päältä, kaakosta	Päivi Kankkunen
F145878:54	Oikealla teodoliitin vieressä koekuoppa 1, taustalla Veikko Terästön mökki, kuvattu kaakosta	Päivi Kankkunen
F145878:55	Välskärintie nro 10:n, piha-alue, vasemmalla kaivausalue, oikealla koekuoppa 1, kuvattu luoteesta	Päivi Kankkunen
F145878:56	Noora Taipale piirtää, Janne Rantanen kaivaa.	Päivi Kankkunen

Lempäälä Torisevankulma - kuvasivut

Päivi Kankkunen 2009

DG1073:1 Yleiskuva Vaihmalanharjulle, vasemmalla Lipontien risteys, kuvattu pohjoisesta. Kuva Riku Mönkkönen

DG1073:2 Välskärintie 10 piha-alue, kaivausalue vasemmalla puiden takana,

DG1073:4 Autotallin paikka merkitty paaluina, kuvattu lännestä

DG1073:6 Kaivausalueen pinta kuorittu-kuvattu kaakosta

DG1073:8 Taso 1, kuvattuna luoteesta

DG1073:9 Taso 1½, kuvattuna luoteesta

DG1073:12 Vanhan tilustien täyttökerroksia
Kuvattu länsiluoteesta

DG1073:17 Taso 1½ laajennuksen kanssa,
kuvattu lännestä

DG1073:19 Kiveystä, kuvattu länsiluoteesta

DG1073:21 Tulisijan pohjakiveystä, idästä

DG1073:51 Tulisijan pohjaa, taso 3, länsiluoteesta DG1073:52 Tulisijan pohjaa, kuvattu koillisesta

DG1073:63
Tulisija ja kiveys pohjaan
kaivettuna, profiilia
y = 500
kuvattu pohjoisluoteesta

DG1073:69 Kaivausalueen kaakkoisprofiili, y = 500, kuvattu pohjoisesta

DG1073:33
Taso 2, kuvattu
luoteesta

DG1073:Taso 2, kuvattu etelästä

DG1073:49 Taso 2, tilustien pohjaa, luoteesta

DG1073:37 Kaivausalueen luoteispääty, kaakosta

DG1073:32 Luoteispäädystä kaivetaan kerrosta 1 – 2, kuvattu pohjoisesta

DG1073:58 Profiili linjalla y = 495, ruudut 102-103, kuvattu itäkaakosta

DG1073:61 Kaivausalue pohjaan kaivettu, kuvattu lounaasta

DG1073:64 Kaivausalueen kaakkoisprofiili
Kaivettu noin 30 cm, kuvattu kaakosta

DG1073:72 Koeoja (104-105,5/499,50)
kaivettu noin 30 cm, kuvattu koillisesta

DG1073:74 Satu O'Ceallachain kaivaa koe-
kuoppaa 1, kuvattu idästä, taustalla Terästö

DG1073:76 Koekuoppa 1, taso 20 cm,
kuvattu lounaasta

DG1073:79 Riku Mönkkönen piirtää

DG1073:80 Riku Mönkkönen, Satu O'Ceallachain
ja Noora Taipale piirtävät

DG1073:78
Riku Mönkkönen, Satu
O'Ceallachain ja Noora Tai-
pale piirtävät; Olli Kunnas ja
Janne Rantanen kaivavat